

เรียนรู้หลักการทรงงาน

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ความนำ

ตลอดระยะเวลาที่ทบทวนพระราชแห่งการครองราชย์ที่ผ่านมา พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นศูนย์รวมจิตใจของปวงชนทั้งชาติ ด้วยพระราชปณิธานอันแน่วแน่ที่จะทรงเสียสละประโยชน์สุขส่วนพระองค์ เพื่อพสกนิกรชาวไทย สมดังที่ได้พระราชทานพระปฐมบรมราชโองการว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม”

พระราชกรณียกิจที่พระองค์ทรงปฏิบัติ นับตั้งแต่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลย์สิริราชสมบัติในปี ๒๔๘๙ แสดงให้เห็นถึงพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขให้แก่พสกนิกรทั้งแผ่นดิน ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทรงทุ่มเทพระราชกายตรากตรำและมุ่งมั่น เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนให้แก่

พสกนิกร ไม่ว่าจะเชื้อชาติและศาสนาใด หรืออยู่ห่างไกลสักเพียงใด ก็มีทรงย่อท้อ ทรงเข้าไปช่วยเหลือราษฎรทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทั้งดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน หรือแม้กระทั่งการจราจร ก็ทรงคิดค้นแนวทางแก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล

การทรงงานของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เป็นการดำเนินงานในลักษณะทางสายกลางที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของสังคมไทย และสามารถปฏิบัติได้จริง โดยทรงเน้น **“การพัฒนาคน”** เป็นตัวตั้ง และยึด **หลักผลประโยชน์ของปวงชน และการมีส่วนร่วมตัดสินใจของประชาชน** ตลอดจน**ภูมิสังคม**ที่คำนึงความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่ และ **การพึ่งตนเอง** โดยรู้จักประมาณตนและดำเนินการด้วยความรอบคอบ ระมัดระวัง และ **“ทำตามลำดับขั้น”** อย่างบูรณาการ ซึ่งอาศัยความ **“เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา”** และการ **“รู้ รัก สามัคคี”** ของทุกฝ่าย ส่งผลให้ประชาชนและชุมชนในชนบทที่ได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถพึ่งตนเองได้ทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม มีเทคโนโลยีที่เหมาะสม ดำเนินการได้อย่างประหยัด และใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่ชุมชนและสังคมที่เข้มแข็งและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ (สศช.) จึงได้ขออนุญาต
สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อ
ประสานงานโครงการอันเนื่องมา
จากพระราชดำริ (กปร.) น้อมนำ

“หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” อันทรงคุณค่ายิ่ง
ซึ่งสำนักงาน กปร. ได้จัดพิมพ์ขึ้น มาจัดพิมพ์ลงในสมุดบันทึก
“เรียนรู้หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” เผยแพร่แก่
ปวงชนชาวไทย เพื่อช่วยเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจหลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ให้ภาคส่วนต่างๆ เห็นคุณค่าและยึดถือ
เป็นแนวปฏิบัติในการเจริญรอยตามเบื้องพระยุคลบาท เพื่อให้สามารถ
พึ่งตนเองได้ และขยายไปสู่การพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งสร้าง “สังคม
อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” สืบไป

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ธันวาคม ๒๕๕๑

เรียนรู้หลักการทรงงาน

ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ที่สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (กปร.) รวบรวมไว้มีความหลากหลายถึง ๒๓ หลักการ ซึ่งปวงชนชาวไทยสามารถน้อมนำไปปฏิบัติในวาระและโอกาสต่างๆ ตามความเหมาะสม ได้แก่

๑. ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ	๒. ระเบิดจากข้างใน
๓. แก้ปัญหาที่จุดเล็ก	๔. ทำตามลำดับขั้น
๕. ภูมิสังคม	๖. อังครวม
๗. ไม่ติดตำรา	๘. ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด
๙. ทำให้ง่าย	๑๐. การมีส่วนร่วม
๑๑. ประโยชน์ส่วนรวม	๑๒. บริการรวมที่จุดเดียว
๑๓. ทรงใช้ธรรมชาติ ช่วยธรรมชาติ	๑๔. ใช้ธรรมชาติปราบอธรรม
๑๕. ปลุกป่าในใจคน	๑๖. ขาดทุนคือกำไร
๑๗. การพึ่งตนเอง	๑๘. พออยู่พอกิน
๑๙. เศรษฐกิจพอเพียง	๒๐. ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน
๒๑. ทำงานอย่างมีความสุข	๒๒. ความเพียร : พระมหาชนก
๒๓. รู้ รัก สามัคคี	

สำหรับรายละเอียดหลักการทรงงานในหัวเรื่องข้างต้นมีดังต่อไปนี้

ศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

การที่จะพระราชทานโครงการใดโครงการหนึ่ง จะทรงศึกษาข้อมูลรายละเอียดอย่างเป็นระบบ ทั้งจากข้อมูลเบื้องต้นจากเอกสาร แผนที่ สอบถามจากเจ้าหน้าที่ นักวิชาการ และราษฎรในพื้นที่ **ให้ได้รายละเอียดที่ถูกต้อง** เพื่อที่จะพระราชทานความช่วยเหลือได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว ตรงตามความต้องการของประชาชน

เรียนรู้หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ระเบิดจากข้างใน

พระองค์ทรงมุ่งเน้น เรื่องการ**พัฒนาคน** ทรงตรัสว่า“**ต้องระเบิดจากข้างใน**” หมายความว่า ต้องสร้างความเข้มแข็งให้คนในชุมชนที่เราเข้าไปพัฒนามีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก มิใช่การนำเอาความเจริญหรือบุคคลจากสังคมภายนอกเข้าไปหาชุมชนหมู่บ้านที่ยังไม่ทันได้มีโอกาสเตรียมตัวหรือตั้งตัว

แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเปี่ยมไปด้วยพระอัจฉริยภาพในการแก้ไขปัญหา ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro) ก่อนเสมอ แต่การแก้ปัญหาของพระองค์จะเริ่มจากจุดเล็กๆ (Micro) คือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าที่คนมักจะมองข้าม ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้าปวดหัวก็คิดอะไรไม่ออก เป็นอย่างนั้นต้องแก้ไขการปวดหัวนี้ก่อน...มันไม่ได้เป็นการแก้อาการจริง แต่ต้องแก้ปวดหัวก่อน เพื่อที่จะให้อยู่ในสภาพที่คิดได้...แบบ (Macro) นี้ เขาจะทำแบบรี้อทั้งหมด ฉันไม่เห็นด้วย...อย่างบ้านคนอยู่ราบอกบ้านนี้มันผุดตรงนั้น ผุดตรงนี้ ไม่คุ้มที่จะไปซ่อม...เอาตกลงรี้อบ้านนี้ระเบิดเลย เราจะไปอยู่ที่ไหน ไม่มีที่อยู่...วิธีทำต้องค่อยๆ ทำ จะไประเบิดหมดไม่ได้...”

ทำตามลำดับขั้น

ในการทรงงาน พระองค์จะทรงเริ่มต้นจากสิ่งทีจำเป็นของประชาชนที่สุดก่อน ได้แก่ สาธารณสุข เมื่อมีร่างกายสมบูรณ์แข็งแรงแล้ว ก็จะสามารถทำประโยชน์ด้านอื่นๆ ต่อไปได้ จากนั้นจะเป็นเรื่อง สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ อาทิ ถนน แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร การอุปโภคบริโภค ที่เอื้อประโยชน์ต่อประชาชน โดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติ รวมถึงการให้ความรู้ทางวิชาการและเทคโนโลยีที่เรียบง่าย เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้และเกิดประโยชน์สูงสุด ดังพระบรมราโชวาทเมื่อวันที่ ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๑๗ ความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาประเทศจำเป็นต้องทำตามลำดับขั้น ต้องสร้างพื้นฐานคือความพอมีพอกิน พอใช้ของประชาชนส่วนใหญ่เป็นเบื้องต้นก่อน ใช้วิธีการและอุปกรณ์ที่ประหยัด แต่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เมื่อ

ได้พื้นฐานที่มั่นคงพร้อมพอสมควรและปฏิบัติได้แล้ว จึงค่อยสร้างค่อยเสริมความเจริญ และฐานะเศรษฐกิจขั้นที่สูงขึ้นโดยลำดับต่อไป หากมุ่งแต่จะทุ่มเทสร้างความเจริญยกเศรษฐกิจให้รวดเร็วแต่ประการเดียว โดยไม่ให้แผนปฏิบัติการสัมพันธ์กับสภาวะของประเทศและของประชาชน โดยสอดคล้องด้วย ก็จะเกิดความไม่สมดุลในเรื่องต่างๆ ขึ้น ซึ่งอาจกลายเป็นความยุ่งยากล้มเหลวได้ในที่สุด ดังเห็นได้ที่อารยประเทศกำลังประสบปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในเวลานี้

การช่วยเหลือสนับสนุนประชาชนในการประกอบอาชีพ และตั้งตัวให้มีความพอกิน พอใช้ก่อนอื่นเป็นพื้นฐานนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวด เพราะผู้ที่มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งตนเอง ย่อมสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าระดับที่สูงได้ต่อไปโดยแน่นอน ส่วนการถือหลักที่จะส่งเสริมความเจริญให้ค่อยเป็นไปตามลำดับ ด้วยความรอบคอบระมัดระวังและประหยัดนั้น ก็เพื่อป้องกันความผิดพลาดล้มเหลว และเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้แน่นอนบริบูรณ์...”

ภูมิสังคม

การพัฒนาใดๆ ต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...การพัฒนาจะต้องเป็นไปตามภูมิประเทศทางภูมิศาสตร์ และภูมิประเทศทางสังคมศาสตร์ในสังคมวิทยา คือ นิสัยใจคอของคนเรา จะไปบังคับให้คนอื่นคิดอย่างอื่นไม่ได้ เราต้องแนะนำ เราเข้าไปช่วยโดยที่จะคิดให้เขาเข้ากับเราไม่ได้ แต่ถ้าเราเข้าไปแล้ว เราเข้าไปดูว่าเขาต้องการอะไรจริงๆ แล้วก็อธิบายให้เขาเข้าใจหลักการของการพัฒนานี้ก็จะเกิดประโยชน์อย่างยิ่ง...”

องค์รวม

ทรงมีวิธิตดอย่างองค์รวม (Holistic) หรือมองอย่างครบวงจร ในการที่พระราชาทานพระราชดำริเกี่ยวกับโครงการหนึ่งนั้น จะทรงมอง เหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น และแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง ดังเช่น กรณีของ “**ทฤษฎีใหม่**” ที่พระราชทานให้แก่ปวงชนชาวไทย เป็นแนวทางในการ ประกอบอาชีพแนวทางหนึ่งที่พระองค์ทรงมองอย่างองค์รวม ตั้งแต่การถือ ครองที่ดินโดยเฉลี่ยของประชาชนคนไทย ประมาณ ๑๐-๑๕ ไร่ การ บริหารจัดการที่ดินและแหล่งน้ำ อันเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการ ประกอบอาชีพ เมื่อมีน้ำในการทำเกษตรแล้วจะส่งผลให้**ผลผลิตดีขึ้น** และหากมีผลผลิตเพิ่มมากขึ้น เกษตรกรจะต้องรู้จักวิธีการจัดการและ การตลาด รวมถึงการรวมกลุ่มรวมพลังชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อพร้อม ที่จะออกสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้อย่างครบวงจรนั้นคือ ทฤษฎีใหม่ ชั้นที่ ๑, ๒ และ ๓

ไม่ติดตำรา

ก้าวรพัฒนาตามแนวพระราชดำริ ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีลักษณะของการพัฒนาที่อนุโลม และรวมขอมกับสภาพธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม

และสภาพของสังคมจิตวิทยาแห่งชุมชน คือ “ไม่ติดตำรา” ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่แท้จริงของคนไทย

ประหยัด เรียบง่าย ได้ประโยชน์สูงสุด

ในเรื่องของความประหยัดนี้ ประชาชนชาวไทยทราบกันดีว่า เรื่องส่วนพระองค์ก็ทรงประหยัดมากดังที่เราเคยเห็นว่า หลอดยาสีพระทนต์นั้น ทรงใช้อย่างคุ้มค่าอย่างไร หรือฉลองพระองค์แต่ละองค์ ทรงใช้อยู่เป็นเวลานาน ดังที่นายสุเมธ ตันติเวชกุล เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เคยเล่าว่า

เรียนรู้หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

“...กองงานในพระองค์โดย
ท่านผู้หญิงบุตรี วีระไวทยะ บอกว่าปีหนึ่ง
พระองค์เบิกดินสอ ๑๒ แท่ง เดือน
ละแท่ง ใช้จนกระทั่งฤดู ใครอย่าไปทิ้ง
ของท่านนะ จะกริ้วเลย ประหยัดทุก
อย่าง เป็นต้นแบบทุกอย่าง ทุกอย่างนี้
มีค่าสำหรับพระองค์หมด ทุกบาททุก
สตางค์จะใช้อย่างระมัดระวัง จะสั่งให้
เราปฏิบัติงานด้วยความรอบคอบ...”

ขณะเดียวกันการพัฒนาและช่วยเหลือราษฎร ทรงใช้หลักในการ
แก้ไขปัญหาด้วยความเรียบง่ายและประหยัด ราษฎรสามารถทำได้เอง
หาได้ในท้องถิ่นและประยุกต์ใช้สิ่งที่มีอยู่ในภูมิภาคนั้นๆ มาแก้ไขปัญหา
โดยไม่ต้องลงทุนสูงหรือใช้เทคโนโลยีที่ไม่ยุ่งยากนัก ดังพระราชดำรัส
ความตอนหนึ่งว่า

“...ให้ปลูกป่า โดยไม่ต้องปลูก โดยปล่อยให้ขึ้นเองตาม
ธรรมชาติ จะได้ประหยัดงบประมาณ...”

ทำให้ง่าย

ด้วยพระอัจฉริยภาพและพระปรีชาสามารถในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทำให้การคิดค้น ดัดแปลง ปรับปรุง และแก้ไขงานการพัฒนาประเทศตามแนวพระราชดำริดำเนินไปได้โดยง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่และระบบนิเวศโดยส่วนรวม ตลอดจนสภาพทางสังคมของชุมชนนั้นๆ ทรงโปรดที่จะทำสิ่งที่ยากให้กลายเป็นง่าย ทำสิ่งที่สลับซับซ้อนให้เข้าใจง่าย อันเป็นการแก้ปัญหาด้วยการใช้กฎแห่งธรรมชาติเป็นแนวทางนั่นเอง แต่การทำสิ่งยาก ให้กลายเป็นง่ายนั้นเป็นของยาก ฉะนั้นคำว่า **“ทำให้ง่าย”** หรือ **“Simplicity”** จึงเป็นหลักคิดสำคัญที่สุดของการพัฒนาประเทศในรูปแบบของโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

การมีส่วนร่วม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นนักประชาธิปไตย จึงทรงนำ “ประชาพิจารณ์” มาใช้ในการบริหาร เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาร่วมกันแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่จะต้องคำนึงถึงความคิดเห็นของประชาชน หรือความต้องการของสาธารณชน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...สำคัญที่สุดจะต้องหัดทำใจให้กว้างขวางหนักแน่น รู้จักรับฟังความคิดเห็น แม้กระทั่งความวิพากษ์วิจารณ์จากผู้อื่นอย่างฉลาด เพราะการรู้จักรับฟังอย่างฉลาดนั้นแท้จริงคือ การระดมสติปัญญาและประสบการณ์อันหลากหลาย มาอำนวยความสะดวกปฏิบัติบริหารงานให้ประสบความสำเร็จที่สมบูรณ์นั่นเอง...”

ประโยชน์ส่วนรวม

การปฏิบัติพระราชกรณียกิจ และการพระราชทานพระราชดำริ ในการพัฒนาและช่วยเหลือพสกนิกร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง ระลึกถึงประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ ดังพระราชดำริความตอนหนึ่งว่า

“...ใครต่อใครบอกว่าขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วนรวม อันนี้ฟัง จนนเบื่อ อาจจจะรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอกว่าขอให้คิดถึง ประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้อ้อ อยู่เรื่อยแล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรมนั้นมิได้ให้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะมีส่วนรวมที่จะอาศัยได้...”

พระบรมราโชวาท มหาวิทยาลัยขอนแก่น ๒๕๑๔

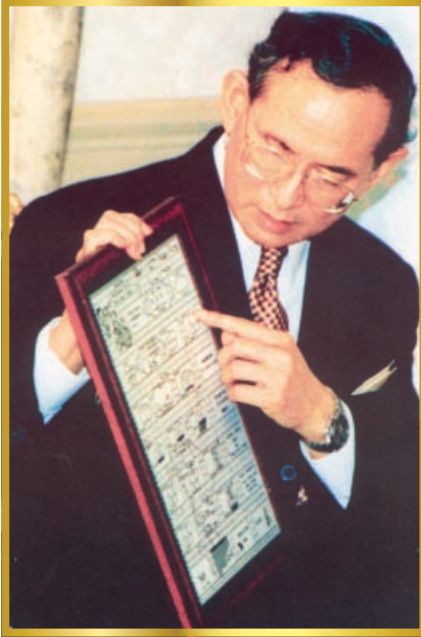

บริการรวมที่จุดเดียว

การบริการรวมที่จุดเดียว เป็นรูปแบบการบริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ **One Stop Services** ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย โดยทรงให้ศูนย์

ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริเป็นต้นแบบในการบริการรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชนที่มาขอใช้บริการ จะประหยัดเวลาและค่าใช้จ่าย โดยมีหน่วยงานราชการต่างๆ มาร่วมดำเนินการและให้บริการประชาชน ณ ที่แห่งเดียว ดังพระราชดำริสความตอนหนึ่งว่า

“...กรม กองต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประชาชนทุกด้านได้สามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ประองตองกัน ประสานกันตามธรรมชาติแต่ละฝ่ายต้องมีศูนยของตน แต่ว่าอาจจะมิงานถือว่เป็นศูนยของตัวเองคนอื่นไม่เกี่ยวข้อง และศูนยศึษาการพัฒนาเป็นศูนยที่รวบรวมกำลังทั้งหมดของเจ้าหน้าที่ทุกรม กอง ทั้งในด้านเกษตรหรือในด้านสังคม ทั้งในด้านหางาน การส่งเสริมการศึษามาอยู่ด้วยกันก็หมายความว่าประชาชน ซึ่งจะต้องใช้วิชาการทั้งหลายก็สามารถที่จะมาดู ส่วนเจ้าหน้าที่จะให้ความอนุเคราะห์แก่ประชาชนก็มาอยู่พร้อมกันในที่เดียวกันเหมือนกัน ซึ่งเป็นสองด้าน ก็หมายถึงว่า ที่สำคัญปลายทางคือ ประชาชนจะได้รับประโยชน์และต้นทางของผู้เป็นเจ้าหน้าที่จะให้ประโยชน์...”

ทรงใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ ทรงมองอย่างละเอียดถึงปัญหาธรรมชาติ หากเราต้องการแก้ไขธรรมชาติ จะต้องใช้ธรรมชาติเข้าช่วยเหลือ อาทิ การแก้ไขปัญหาป่าเสื่อมโทรมได้ พระราชทานพระราชดำริ **การปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูก** ปล่อยให้ธรรมชาติช่วยในการฟื้นฟูธรรมชาติ หรือแม้กระทั่ง **การปลูกป่า ๓ อย่าง ประโยชน์ ๔ อย่าง**

ได้แก่ ปลูกไม้เศรษฐกิจ ไม้ผล และไม้พื้ นอกจากนี้ได้ประโยชน์ตามชื่อของไม้แล้วยังช่วยรักษาความชุ่มชื้นให้แก่พื้นดินด้วย เห็นได้ว่า ทรงเข้าใจธรรมชาติ และมนุษย์อย่างเกื้อกูลกัน ทำให้คนอยู่ร่วมกับป่าได้อย่างยั่งยืน

ใช้ธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริงในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการ แนวปฏิบัติที่สำคัญในการแก้ปัญหาและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสถานะที่ไม่ปกติเข้าสู่ระบบที่เป็นปกติ เช่น การนำน้ำดี ขัปล้นน้ำเสีย หรือเจือจางน้ำเสียให้กลับเป็นน้ำดีตามจังหวะการขึ้นลงตามธรรมชาติของน้ำ การบำบัดน้ำเน่าเสียโดยใช้ผักตบชวาซึ่งมีตามธรรมชาติ

ให้ดูซึมสิ่งสกปรกปนเปื้อนในน้ำ ดังพระราชดำรัสความว่า **“ใช้ธรรมปราบอธรรม”**

ปลูกป่าในใจคน

เป็นการปลูกป่าลงบนแผ่นดินด้วยความต้องการอยู่รอดของมนุษย์ ทำให้ต้องมีการบริโภคและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสิ้นเปลือง เพื่อประโยชน์ของตนเองและสร้างความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม ปัญหาความไม่สมดุลจึงบังเกิดขึ้น ดังนั้น ในการที่จะฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติให้กลับคืนมาจะต้องปลูกจิตสำนึกในการรักผืนป่าให้แก่คนเสียก่อน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

ขาดทุนคือกำไร

“...ขาดทุน คือ กำไร Our loss is our gain...การเสียคือ การได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...”

จากพระราชดำรัสดังกล่าว คือ หลักการในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อพสกนิกรไทย “การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไรคือความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรมชัดเจนได้ ดังพระราชดำรัสที่ได้พระราชทานแก่ตัวแทนของปวงชนชาวไทย ที่ได้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรเนื่องในวโรกาสเฉลิมพระชนมพรรษา เมื่อวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๓๔ ณ ศาลาดุสิดาลัย พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน ความตอนหนึ่งว่า

“...ประเทศต่างๆ ในโลก ในระยะ ๓ ปี มานี้ คนที่ก่อตั้งประเทศที่มีหลักทฤษฎีในอุดมคติที่ใช้ในการปกครองประเทศล้วนแต่ล่มสลายลงไปแล้ว เมืองไทยของเราจะสลายลงไปหรือ เมืองไทยนับว่าอยู่ได้มาอย่างดี เมื่อประมาณ ๑๐ วันก่อน มีชาวต่างประเทศมาขอพบเพื่อขอโอวาทเกี่ยวกับการปกครองประเทศว่าจะทำอะไร จึงได้แนะนำว่า ให้ปกครองแบบคนจน แบบที่ไม่ติดตำรามากเกินไป ทำอย่างมีสามัญ มีเมตตา กัน ก็จะอยู่ได้ตลอดไม่เหมือนกับคนที่ทำตามวิชาการ ที่เวลาปิดตำราแล้วไม่รู้จะทำอย่างไร ลงท้ายก็ต้องเปิดหน้าแรกเริ่ม

ใหม่ ถอยหลังเข้าคลอง ถ้าเราใช้ตำราแบบอะลุ่มอล่วยกันในที่สุดได้ก็เป็นการดี ให้โอวาทเขาไปว่าขาดทุนเป็นการได้กำไรของเรา นักเศรษฐศาสตร์คงค้านว่าไม่ใช่ แต่เราอธิบายได้ว่า ถ้าเราทำอะไรที่เราเสีย แต่ในที่สุดเราเสียนั้น เป็นการได้ทางอ้อม ตรงกับงานของรัฐบาลโดยตรง เงินของรัฐบาลหรืออีกนัยหนึ่งคือเงินของประชาชน ถ้าอยากให้ประชาชนอยู่ดี กินดี ก็ต้องลงทุน ต้องสร้างโครงสร้าง ซึ่งต้องใช้เงินเป็นร้อย พัน หมื่นล้าน ถ้าทำไปเป็นการจ่ายเงินของรัฐบาล แต่ไม่เข้าประชาชนจะได้รับผล ราษฎรอยู่ดี กินดี ราษฎรได้กำไรไป ถ้าราษฎรมีรายได้ รัฐบาลก็เก็บภาษีได้สะดวก เพื่อให้รัฐบาลได้ทำโครงการต่อไปเพื่อความก้าวหน้าของประเทศชาติ ถ้ารู้จัก สามัคคี รู้เสียสละ คือการได้ ประเทศชาติก็จะก้าวหน้า และการที่คนอยู่ดีมีสุขนั้น เป็นการนับที่เป็นมูลค่าเงินไม่ได้...”

การพึ่งตนเอง

การพัฒนาตามแนวพระราชดำริส เพื่อแก้ไขปัญหาในเบื้องต้นด้วยการแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้มีความแข็งแรง พอที่จะดำรงชีวิตได้ต่อไป แล้วขั้นต่อไป ก็คือการพัฒนาให้ประชาชนสามารถ อยู่ในสังคมได้ตามสภาพแวดล้อมและ สามารถ “พึ่งตนเองได้” ในที่สุด ดังพระราชดำริสความตอนหนึ่งว่า

“...การช่วยเหลือสนับสนุน ประชาชนในการประกอบอาชีพและตั้งตัวให้มีความพอกินพอใช้ก่อนอื่น เป็นสิ่งสำคัญยิ่งยวด เพราะผู้มีอาชีพและฐานะเพียงพอที่จะพึ่งพา ตนเองได้ ย่อมสามารถสร้างความเจริญในระดับสูงขั้นต่อไป...”

พอยู่พอกิน

กาวิพัฒนาเพื่อให้พสกนิกรทั้ง
หลายประสบความสุขสมบูรณ์ในชีวิตได้
เริ่มจากการเสด็จฯ ไปเยี่ยมประชาชนทุก
หมู่เหล่าในทุกภูมิภาคของประเทศไทย
ได้ทอดพระเนตรความเป็นอยู่ของ

เรียนรู้หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ราษฎรด้วยพระองค์เอง จึงทรงสามารถเข้าพระราชหฤทัยในสภาพปัญหาได้อย่างลึกซึ้งซึ่งว่า มีเหตุผลมากมายที่ทำให้ราษฎรตกอยู่ในวงจรแห่งทุกข์เข็ญ จากนั้นได้พระราชทานความช่วยเหลือให้พสกนิกร มีความกินดีอยู่ดี มีชีวิตอยู่ในขั้น “พออยู่พอกิน” ก่อน

แล้วจึงขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะที่ก้าวหน้าต่อไป

ในการพัฒนานั้น หากมองในภาพรวมของประเทศมิใช่งานเล็กน้อย แต่ต้องใช้ความคิดและกำลังของคนทั้งชาติ จึงจะบรรลุผลสำเร็จ ด้วยพระปรีชาญาณในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จึงทำให้คนทั้งหลายได้ประจักษ์ว่าแนวพระราชดำริในพระองค์นั้น “เรียบง่าย ปฏิบัติได้ผล” เป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ดังพระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ถ้าโครงการดี ในไม่ช้า ประชาชนก็ได้กำไร จะได้ผล ราษฎรจะอยู่ดีกินดีขึ้น จะได้ประโยชน์ไป...”

เศรษฐกิจพอเพียง

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอดนานกว่า ๓๐ ปี ตั้งแต่

ก่อนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจ และเมื่อภายหลังได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ไข เพื่อให้รอดพ้นและสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ได้พระราชทานไว้ดังนี้

เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปใน **ทางสายกลาง** โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ **ความพอเพียง** หมายถึง **ความพอประมาณ ความมีเหตุผล** รวมถึง **ความจำเป็น**ที่จะต้องมีการ **ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี**พอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัย **ความรอบรู้ ความรอบคอบ**

และ**ความระมัดระวัง**อย่างยิ่ง ในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจ ในทุกระดับ ให้มีสำนึกใน**คุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต** และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระราชทานพระราชดำรัส เรื่อง ความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกันอย่างต่อเนื่องตลอดมา เพราะเห็นว่าหากคนไทยทุกคนได้ร่วมมือกันช่วยชาติ พัฒนาชาติด้วยความซื่อสัตย์ สุจริต จริงใจต่อกันแล้ว ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าอย่างมาก ดังพระราชดำรัส ดังนี้

“...คนที่ไม่มีความสุจริต คนที่ไม่มีความมั่นคง ชอบแต่มีก๋าย
ไม่มีวันจะสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใดได้ ผู้ที่มีความ
สุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้น จึงจะทำงานสำคัญยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณ
เป็นประโยชน์แท้จริงได้สำเร็จ...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒

“...ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็ย่อมทำ
ประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ มากกว่าผู้มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต
ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๓๓

“...ผู้ว่า CEO ต้องเป็นคนที่สุจริต ทุจริตไม่ได้ ถ้าทุจริตแม้แต
นิดเดียวก็ขอแข่งให้มือนเป็นไป...”

“...ข้าราชการหรือประชาชนมีการทุจริต ถ้ามีทุจริตแล้ว
บ้านเมืองพัง ที่เมืองไทยพังมาเพราะมีทุจริต...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๓ ตุลาคม ๒๕๔๖

ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว
ทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุข
ทุกคราที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยมี
พระราชดำรัสครั้งหนึ่งความว่า

“...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไร
จะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกัน
ในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

ความเพียร : พระมหากษัตริย์

จากพระราชนิพนธ์ “พระมหากษัตริย์” เป็นพระราชนิพนธ์ที่พระองค์ทรงใช้เวลาค่อนข้างนานในการคิดประดิษฐ์ ทำให้เข้าใจง่าย และปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสภาพสังคมปัจจุบัน อีกทั้งภาพประกอบ และคติธรรมต่างๆ ได้ส่งเสริมให้หนังสือเล่มนี้

มีความศักดิ์สิทธิ์ที่หากคนไทยน้อมรับมาศึกษา วิเคราะห์และปฏิบัติตามรอยพระมหากษัตริย์ กษัตริย์ผู้เพียรพยายามแม้จะไม่เห็นฝั่ง ก็ยังว่ายน้ำต่อไป เพราะถ้าไม่เพียรว่ายน้ำก็จะตกเป็นอาหาร ปู ปลา และไม่ได้พบกับเทวดาที่มาช่วยเหลือมิให้จมน้ำไป

เช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่ทรงริเริ่มทำโครงการต่างๆ ในระยะแรก ที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็มีได้ทำพระราชกุศล มุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

รู้ รัก สามัคคี

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีพระราชดำรัสในเรื่อง “รู้ รัก สามัคคี” มาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็น คำสามคำ ที่มีค่าและมีความหมาย ลึกซึ้ง พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้ กับทุกยุคทุกสมัย

รู้ : การที่เราจะลงมือทำสิ่งใดนั้น จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัจจัย ทั้งหมด รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ปัญหา

รัก : คือความรัก เมื่อเรารู้ครบถ้วนกระบวนความแล้ว จะต้องมีความรักการพิจารณาที่จะเข้าไปลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้นๆ

สามัคคี : การที่จะลงมือปฏิบัตินั้น การคำนึงเสมอว่า เราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงานร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลังเข้าไปแก้ปัญหาให้คล่องไปได้ด้วยดี

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พระปฐมบรมราชโองการเมื่อปี ๒๕๑๙ นับเป็นเวลาถึง ๗๐ ปี แห่งการครองสิริราชสมบัติที่สร้างคุณูปการต่อประชาชน และประเทศชาติ ไม่ว่าจะเชื้อชาติและศาสนาใด หรืออยู่ห่างไกลสักเพียงไหน ก็มีทรง ย่อท้อ ทรงเข้าไปช่วยเหลือ ทั้งด้านสาธารณสุข การศึกษา สาธารณูปโภค ขั้นพื้นฐาน การเกษตร การฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่าไม้ และพลังงาน แม้กระทั่งการจรรจา ทรงคิดค้นแนวทาง แก้ไขปัญหาได้อย่างแยบยล ส่งผลให้ประชาชนและชุมชนในชนบท ที่ได้ดำเนินการตามแนวพระราชดำริ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สามารถ พึ่งตนเองได้ทั้งเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม ใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และ ดำเนินการได้อย่างประหยัด ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน อันนำไปสู่ชุมชน และสังคมที่เข้มแข็ง และอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

สำนักงาน กปร. ได้รวบรวมหลักการทรงงานในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ๒๓ ข้อ ตลอดระยะเวลา ๗๐ ปี ที่ สร้างต้นแบบการพัฒนาและการปฏิบัติตน สร้างประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ประเทศชาติ ดังนี้

หลักการทำงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

การศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ

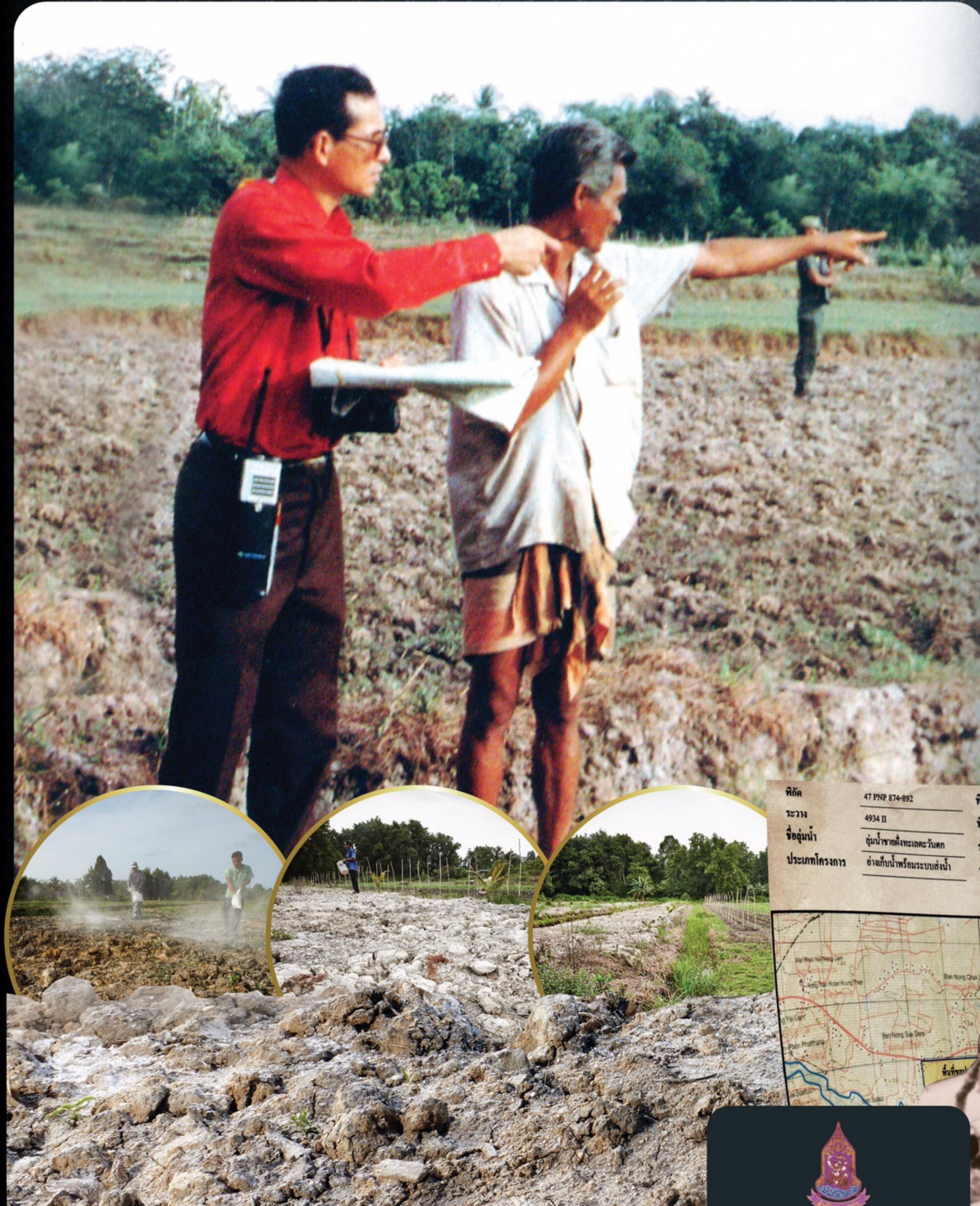
ทรงศึกษาข้อมูลอย่างเป็นระบบ ให้ได้รายละเอียด
ที่ถูกต้อง ก่อนจะพระราชทานความช่วยเหลือได้รวดเร็ว
ตรงตามความต้องการของประชาชน

ผลสัมฤทธิ์ ทฤษฎี “แก้งดิน” อันเนื่องมาจาก
พระราชดำริการแก้ปัญหาดินเปรี้ยวหรือดินเป็นกรด
ด้วยวิธีการที่เรียบง่ายโดยใช้น้ำสลับกับหินปูนฝุ่น แก้ง
จนสามารถเพาะปลูกพืชได้

ระเบิดจากข้างใน

ทำให้คนหรือชุมชนมีความเข้มแข็งก่อนออกสู่
สังคมภายนอก

ผลสัมฤทธิ์ โครงการสร้างถนนเข้าสู่หมู่บ้าน
ห้วยมงคล อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
ให้ประชาชนมีถนนใช้ในการเดินทางและขนผลผลิต
ออกมาจำหน่ายได้อย่างสะดวก

พิกัด	47 PNP 874-892	พิกัด UTM (E)	587400
ระวาง	4934 II	พิกัด UTM (N)	1389200
ชื่อผู้นำ	ศูนย์วิจัยและพัฒนา	รหัสผู้นำ	20
ประเภทโครงการ	อ่างเก็บน้ำพร้อมระบบส่งน้ำ	ขนาดโครงการ	กลาง

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ภูมิสังคม

การพัฒนาต้องคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศของบริเวณนั้นว่าเป็นอย่างไร และสังคมวิทยาเกี่ยวกับลักษณะนิสัยใจคอของคน ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกัน

ผลสัมฤทธิ์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริทั้ง ๒ แห่ง

ศูนย์สาขาของศูนย์ฯ ห้วยฮ่องไคร้

- โครงการพัฒนาพื้นที่ห้วยลานอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่
- โครงการพัฒนาพื้นที่ป่าขุนแม่กวางอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่
- โครงการพัฒนาเปิดเสรีจุ่มน้ำสาขาแม่ป่าปึงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดลำพูน - เชียงใหม่
- โครงการศูนย์บริการการพัฒนาขยายพันธุ์ไม้ดอกไม้ผลบ้านไร่อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงใหม่
- โครงการพัฒนาคอกอตุ้ง (พื้นที่ทรงงาน) อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดเชียงราย

ศูนย์ศึกษา ห้วยฮ่องไคร้ เชียงใหม่

ศูนย์ศึกษา ภูพาน สกลนคร

ศูนย์ศึกษา เขาหินซ้อน ฉะเชิงเทรา

ศูนย์สาขาของศูนย์ฯ เขาหินซ้อน

- โครงการพัฒนาพื้นที่บริเวณเขาชะโงกอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครนายก
- โครงการพัฒนาสวนพระองค์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
- โครงการศูนย์บริการการพัฒนาปลวกแดงอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดระยอง

ศูนย์ศึกษา อ่าวคุ้งกระเบน จันทบุรี

ศูนย์ศึกษา ห้วยทราย เพชรบุรี

ศูนย์สาขาของศูนย์ฯ ห้วยทราย

- โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดราชบุรี

ศูนย์ศึกษา พิกุลทอง นราธิวาส

ศูนย์สาขาของศูนย์ฯ ภูพาน

- โครงการพัฒนาลุ่มแม่น้ำพะเยียงตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดกาฬสินธุ์
- โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำห้วยบางทรายตอนบนอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดมุกดาหาร
- โครงการศูนย์บริการพัฒนาการเกษตรภูสิงห์อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดศรีสะเกษ
- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำท่าอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดสกลนคร - นครพนม

ศูนย์สาขาของศูนย์ฯ พิกุลทอง

- โครงการพัฒนาหมู่บ้านปืแม่ต้ออันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอเจาะไอร้อง จังหวัดนราธิวาส
- โครงการหมู่บ้านปศุสัตว์ - เกษตรมูโนะอันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
- โครงการพัฒนาพื้นที่บ้านโคกอิฐ - โคกโนและยูโย อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
- โครงการพัฒนาลุ่มน้ำปากพนังอันเนื่องมาจากพระราชดำริ จังหวัดนครศรีธรรมราช
- โครงการสวนยางเขาตันหยง อำเภอเมือง จังหวัดนราธิวาส

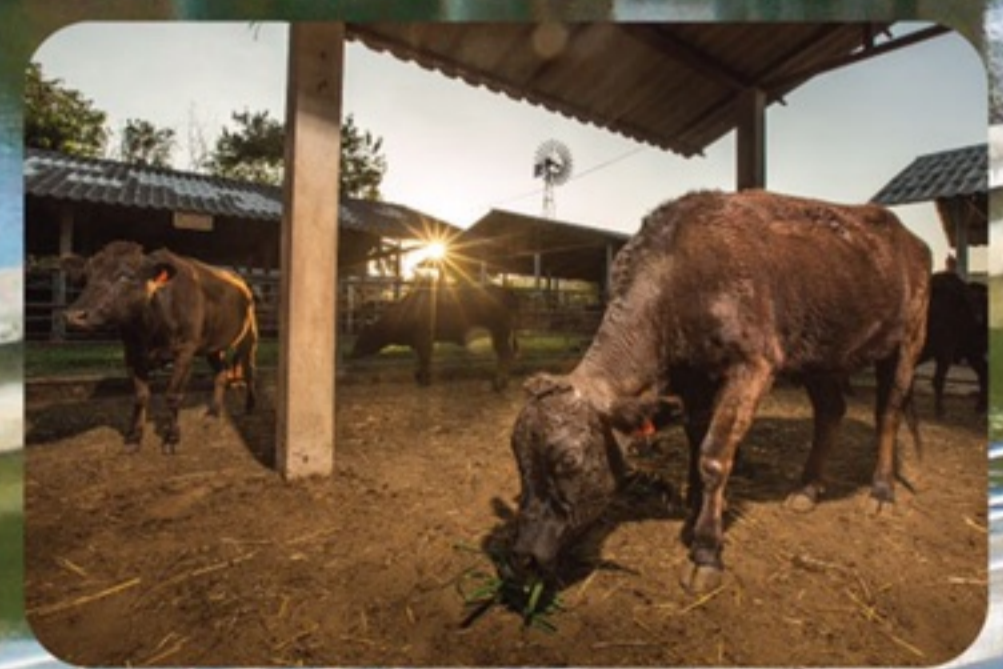
หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ทำตามลำดับขั้น

ทรงเริ่มต้นจากสิ่งจำเป็นที่สุดของประชาชนก่อน จากนั้นพัฒนาสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานและสิ่งจำเป็นในการประกอบอาชีพ เน้นการปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ราษฎรสามารถนำไปปฏิบัติได้ และเกิดประโยชน์สูงสุด

ผลสัมฤทธิ์ เช่น โครงการสวนพระองค์สวนจิตรลดา
โครงการหลวง เป็นต้น

แก้ปัญหาที่จุดเล็ก

ทรงมองปัญหาในภาพรวม (Macro)
ก่อนจะเริ่มแก้ไขจากจุดเล็กๆ (Micro)

ผลสัมฤทธิ์ โครงการแก้มลิง
เป็นการแก้ไขปัญหาน้ำท่วม โดยการบริหารจัดการ
น้ำในคลองให้ไหลลงในลำคลองเล็กๆ เพื่อให้สอดคล้อง
กับระดับขึ้น-ลงของน้ำทะเล

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ประหยัด เรียบง่าย ใช้ประโยชน์สูงสุด

ทรงปฏิบัติตนเรียบง่ายและประหยัด
การเขียนราษฎรทรงประทับนั่งกับ
ราษฎรโดยไม่ถือพระองค์

ผลสัมฤทธิ์ หลอดยาสี่พระหนต์
ฝายชะลอความชุ่มชื้น (check dam)

ทำให้ง่าย *Simplicity*

เน้นความเรียบง่าย ไม่ยุ่งยากซับซ้อน
สอดคล้องกับสภาพความเป็นอยู่ และระบบ
นิเวศโดยส่วนรวม

ผลสัมฤทธิ์ “น้ำดีไล่น้ำเสีย” การใช้น้ำคุณภาพดีมาช่วยบรรเทา
น้ำเน่าเสีย โดยการกำหนดวงรอบการไหลของน้ำไปตาม
คลองต่าง ๆ นับแต่ปากคลองที่น้ำไหลเข้า จนถึงปลายคลองที่
น้ำไหลออกให้เหมาะสม เมื่อน้ำสามารถไหลเวียนไปตามลำคลอง
ได้ตลอดแล้ว ย่อมเจือางน้ำเน่าเสีย และชักพาสิ่งโสโครกไปได้
มาก เป็นวิธีบรรเทาน้ำเน่าเสียในคลองต่าง ๆ ได้อย่างดี

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

องค์รวม

ทรงมองอย่างครบวงจรถึงเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นและแนวทางแก้ไขอย่างเชื่อมโยง จะต้องรู้จักวิธีการ เพื่อพร้อมที่จะออกสู่การเปลี่ยนแปลงของสังคมภายนอกได้

ผลสัมฤทธิ์ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่

- ขั้นที่ ๑ พึ่งตนเอง
- ขั้นที่ ๒ พึ่งพึ่งกัน รวมกลุ่มกันในรูปแบบระบบสหกรณ์
- ขั้นที่ ๓ พึ่งพาอาศัยกัน ใช้องค์ความรู้ เทคโนโลยี แหล่งเงินทุน

ไม่ติดตำรา

การพัฒนาที่อนุโลม และรอมชอมกับสภาพธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและสภาพของสังคมจิตวิทยา แหล่งชุมชน ไม่ผูกมัดติดกับวิชาการและเทคโนโลยีที่ไม่เหมาะสมกับสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ที่แท้จริงของคนไทย

ผลสัมฤทธิ์ โครงการพัฒนาพื้นที่ลุ่มน้ำปากพนังฯ จังหวัดนครศรีธรรมราช แก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ สามารถแบ่งแยกน้ำจืดและน้ำเค็ม โดยการบริหารจัดการอย่างสมดุล ทำให้แก้ปัญหาการทำนาข้าว และนาทุ้งได้อย่างยั่งยืน

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ใช้ธรรมปราบอธรรม

ทรงนำความจริง ในเรื่องความเป็นไปแห่งธรรมชาติ
และกฎเกณฑ์ของธรรมชาติมาเป็นหลักการแนวปฏิบัติเป็นปกติ

ผลสัมฤทธิ์ โครงการบำบัดน้ำเสียบึงมักกะสันฯ โดยใช้ผักตบชวาดูดซับ
ความโสโครก สารพิษจากน้ำเน่าเสีย อย่างประหยัดไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน
แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ริมบึงด้วยวิธีใช้ธรรมปราบอธรรม

ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติ

ทรงเข้าใจถึงธรรมชาติและต้องการให้ประชาชนใกล้ชิดกับธรรมชาติ

ผลสัมฤทธิ์ โครงการศึกษาวิธีการฟื้นฟูที่ดินเสื่อมโทรมเขาชะงุ้มฯ
จังหวัดราชบุรี ได้ดำเนินการปลูกป่าโดยไม่ต้องปลูกด้วยระบบภูเขาป่า
ทำให้ดินมีความร่วนซุย และมีความสมบูรณ์ขึ้น นับเป็นแนวพระราชดำริ
ใช้ธรรมชาติช่วยธรรมชาติได้อย่างสมบูรณ์

หลักการทำงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

การมีส่วนร่วม

ทรงนำ “ประชาพิจารณ์” เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชน ประชาชน หรือเจ้าหน้าที่ทุกระดับได้มาหารือร่วมกันในการแสดงความคิดเห็น

ผลสัมฤทธิ์ “เขื่อนป่าสักชลสิทธิ์” เป็นการนำประชาพิจารณ์ตามแนวพระราชดำริกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกภาคส่วน มีการประชุมหารือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนในพื้นที่ก่อนดำเนินโครงการฯ เพื่อหาแนวทางที่เกิดประโยชน์สูงสุด ส่งผลให้การดำเนินงานของเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ เป็นต้นแบบการทำงานอย่างมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพ

บริการรวมจุดเดียว

การบริการแบบเบ็ดเสร็จ หรือ One Stop Services ที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในระบบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย เป็นต้นแบบในการบริการรวมที่จุดเดียว เพื่อประโยชน์ต่อประชาชน

ผลสัมฤทธิ์ ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอันเนื่องมาจากพระราชดำริ ทั้ง ๖ แห่ง

๑. ทำการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง วิจัย
๒. การแลกเปลี่ยนสื่อสารระหว่างนักวิชาการ นักปฏิบัติและประชาชน
๓. การพัฒนาแบบผสมผสาน
๔. การประสานงานระหว่างส่วนราชการ
๕. เป็นศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (one stop service)

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

พออยู่พอกิน

ช่วยเหลือให้ประชาชนมีความกินดีอยู่ดี มีชีวิตอยู่ในขั้น
“พออยู่พอกิน” ก่อน แล้วจึงขยับขยายให้มีขีดสมรรถนะ

ที่ก้าวหน้าต่อไป

ผลสัมฤทธิ์ เกษตรกรตัวอย่างจากศูนย์ศึกษาการพัฒนาฯ

ทั้ง ๖ ศูนย์ ผู้ยึดหลักแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

พัฒนาชีวิตและชุมชน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อนฯ

คุณสมคิด เพ็ญบุปผา

ตั้งต้นชีวิตด้วยการเช่าอบรมเรื่องมะนาว
ในวงบ่อซีเมนต์ อนุรักษ์รายได้จากการขาย
ผลมะนาว และกิ่งพันธุ์มะนาวได้เป็นอย่างดี

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาอ่าวคุ้งกระเบนฯ

ฉลวย อินทแสง

เข้ารับการอบรมการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักชีวภาพ
เพื่อแก้ปัญหาโรคพืช ทำให้ลดรายจ่ายเรื่องปุ๋ย และ
ยาปราบศัตรูพืช เพิ่มรายได้ มีผืนดินและผลผลิต
ที่อุดมสมบูรณ์

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาพิภพทองฯ

สุรไตร ธรรมขันธา

จากคนขายแรงงาน เป็นเกษตรกรได้ด้วยความรู้จาก
ศูนย์ฯ เปลี่ยนพื้นที่หลังบ้านเป็นแปลงผัก และปศุสัตว์
สร้างรายได้อย่างต่อเนื่องบนที่ดินแปลงเล็ก ที่สร้าง
ความสุขให้ครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

การพึ่งตนเอง

การพัฒนาให้ประชาชนสามารถช่วยเหลือตนเองและ

สามารถ“พึ่งตนเองได้” อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ผลสัมฤทธิ์

๑.โครงการตามพระราชประสงค์ สหกรณ์การเกษตรหุบ
กะพง เป็นการพึ่งพาตนเองและรวมกลุ่มโดยสมาชิกในการ
บริหารสหกรณ์ มีข้อตกลงผูกพันกับองค์กรซึ่งรวมถึงหน่วยงาน
ของรัฐบาลด้วย

๒.พลังงานทดแทนได้แก่ เชื้อเพลิงชีวมวล (Biomass)
เชื้อเพลิงไบโอแก๊ส (Biogas) จะผลิตเป็นก๊าซหุงต้มใช้ในครัว
เรือน ประหยัดค่าใช้จ่าย และพึ่งพาตนเองได้

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาภูพานฯ

ขวัญใจ แก้วทาวงค์

เกษตรกรคนเก่งแห่งภูพาน ผู้ไม่เคยย่อท้อในการ
ศึกษาหาความรู้ นำเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนว
พระราชดำริมาปรับใช้ มีรายได้ไม่ต่ำกว่าวันละ
๕๐๐-๕๐๐ บาท หรือเฉลี่ยเดือนละ ๒๕,๐๐๐-
๓๐,๐๐๐บาท ปัจจุบันกลายเป็นศูนย์เรียนรู้เกษตร
ทฤษฎีใหม่ เพื่อให้คนในชุมชนและพื้นที่ใกล้เคียง
เข้ามาศึกษาเรียนรู้เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในพื้นที่
ทำกินของตัวเองต่อไป

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้ฯ

อุ้นเรือน เกิดสุข

ใช้ความรู้ด้านเกษตรผสมผสานที่ได้รับจากศูนย์
และหลักความพอเพียง ปรับปรุงการใช้ที่ดินให้เป็น
ประโยชน์สูงสุด ปลูกพืชผักเศรษฐกิจ ผักพื้นบ้าน
และเลี้ยงสัตว์ เกิดผลผลิตมากมายสร้างรายได้ และ
เป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่ชุมชน

ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ

สว่าง พันธุ์วงศ์

ชีวิตที่มีหนี้สินเพราะผิดพลาดจากการลงทุน สว่าง
นำความรู้ด้านเกษตรผสมผสานจากการเข้ารับการ
อบรมที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยทรายฯ ทั้งการ
ปลูกพืชผสมผสานและการปศุสัตว์ ร่วมกับการทำ
บัญชีครัวเรือน ปัจจุบัน รายได้จากการเกษตรทำให้
ไม่มีหนี้สิน และความพออยู่พอกิน ก็ทำให้ชีวิตของ
สว่างมีรอยยิ้มที่เป็นสุข

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ปลูกป่าในใจคน

“...เจ้าหน้าที่ป่าไม้ควรจะปลูกต้นไม้ ลงในใจคนเสียก่อน แล้วคนเหล่านั้นก็จะพากันปลูกต้นไม้ลงบนแผ่นดินและรักษาต้นไม้ด้วยตนเอง...”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ผลสัมฤทธิ์ บ้านสามขา อำเภอเสริมงาม จังหวัดลำปาง มีการเรียนรู้และอนุรักษ์ป่าตามแนวพระราชดำริ โดยร่วมกันสร้างฝายชะลอความชุ่มชื้น ส่งผลให้สภาพป่าได้ฟื้นคืนธรรมชาติ พื้นดินมีความชุ่มชื้น น้ำตามลำห้วยกลับมามีน้ำตลอดทั้งปี เมื่อป่าคืนความอุดมสมบูรณ์ สรรพชีวิตกลับมาสู่ป่า ชุมชนต่างๆ จะมีทรัพยากรธรรมชาติต้นทุนของท้องถิ่น และเรียนรู้การอยู่อาศัยร่วมกับธรรมชาติอย่างเกื้อกูลกัน

ขาดทุนคือกำไร

“การให้” และ “การเสียสละ” เป็นการกระทำอันมีผลเป็นกำไรคือ ความอยู่ดีมีสุขของราษฎร ซึ่งสามารถสะท้อนให้เห็นเป็นรูปธรรม

ผลสัมฤทธิ์ การสร้างเขื่อนต่าง ๆ ที่มีการลงทุนมาก แต่ผลที่ได้สู่ประชาชนในหลากหลายด้าน เกิดประโยชน์อย่างยิ่งยืนยาวนาน ความเป็นอยู่ของราษฎรดีขึ้น อันเป็นผลกำไรที่คิดเป็นมูลค่าเงินไม่ได้

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ทำงานอย่างมีความสุข

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระเกษมสำราญและทรงมีความสุขทุกครา ที่จะช่วยเหลือประชาชน ซึ่งเคยมีพระราชดำรัสครั้งหนึ่งความว่า

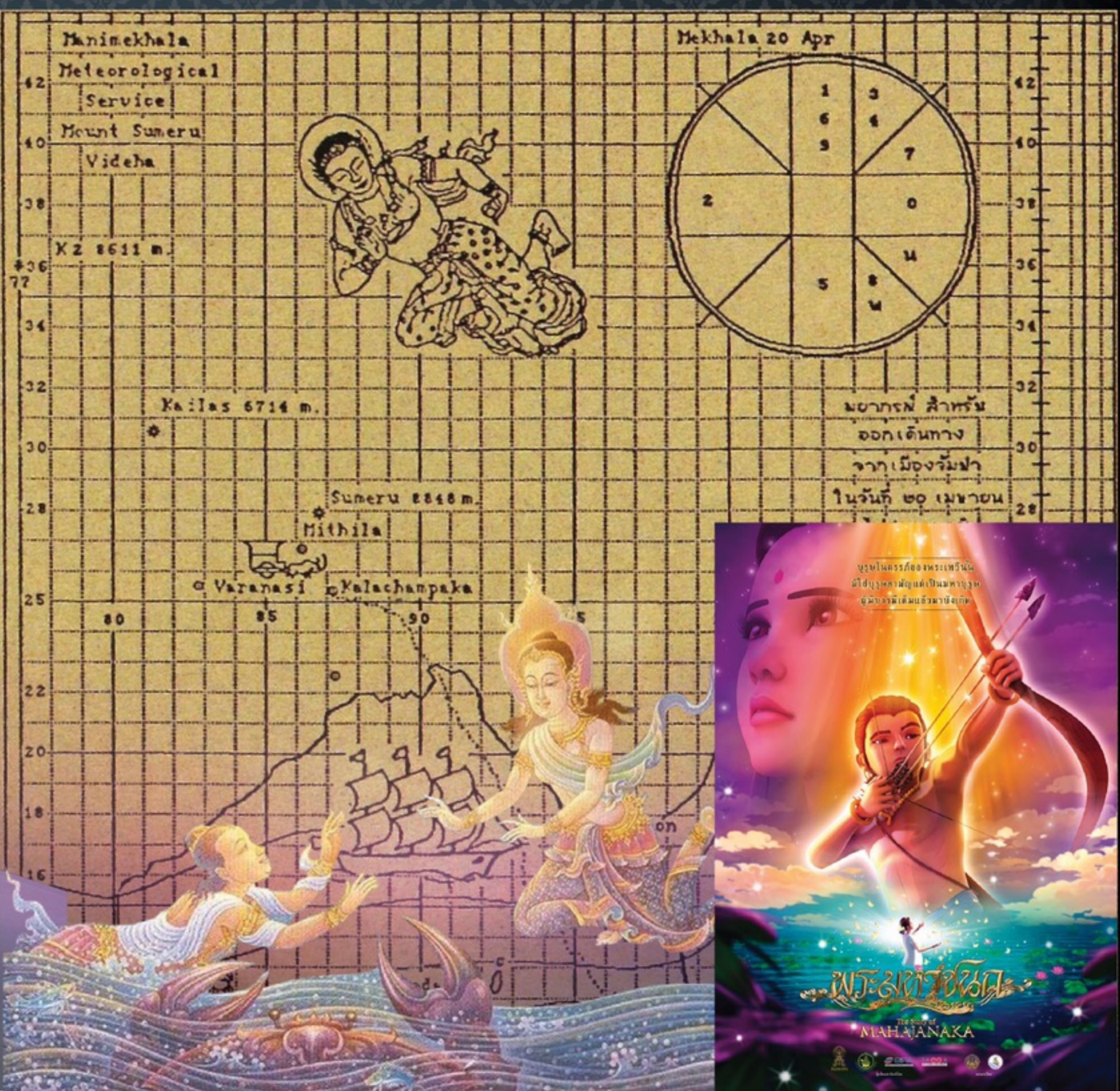
“...ทำงานกับฉัน ฉันไม่มีอะไรจะให้ นอกจากการมีความสุขร่วมกันในการทำประโยชน์ให้กับผู้อื่น...”

ผลสัมฤทธิ์ ทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่น จนเกิดเป็นโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริแล้ว ๔,๕๙๖ โครงการ (กันยายน ๒๕๕๘) ในทุกภูมิภาคของประเทศ เพราะทรงงานอย่างมีความสุข เพื่อเกิดประโยชน์สุขแก่ประชาชน

ความเพียร : พระมหาชนก

การริเริ่มโครงการต่าง ๆ ในระยะแรก ที่ไม่มีความพร้อมในการทำงานมากนัก และทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ทั้งสิ้น แต่พระองค์ก็มีได้ท้อพระราชหฤทัย มุ่งมั่นพัฒนาบ้านเมืองให้บังเกิดความร่มเย็นเป็นสุข

ผลสัมฤทธิ์ การแก้ไขปัญหาคือต้องมีความอดทน จึงสามารถขยายผลและเกิดประโยชน์แก่ราษฎรได้ เชื่อนต่าง ๆ ใช้เวลาในการสร้างนาน และลงทุนสูง กว่าจะเกิดประโยชน์ให้เห็นได้จริง การทำไบโอดีเซล กว่าจะทดลองทดสอบการใช้งานมาตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ จนถึงปี ๒๕๔๕ จึงนำมาใช้ได้จริง

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

ความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน

ประโยชน์ส่วนรวม

“... คนที่ไม่มีความสุจริต คนที่ไม่มีความมั่นคง ชอบแต่
มักง่าย ไม่มีวันจะสร้างสรรค์ประโยชน์ส่วนรวมที่สำคัญอันใด
ได้ ผู้ที่มีความสุจริตและความมุ่งมั่นเท่านั้นจึงจะทำงานสำคัญ
ยิ่งใหญ่ที่เป็นคุณ เป็นประโยชน์แท้จริงได้สำเร็จ...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม ๒๕๒๒

“... ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้น้อยก็
ย่อมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้ มากกว่าผู้มีความรู้มากแต่
ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ...”

พระราชดำรัส เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๓๓

ผลสัมฤทธิ์ จากบทความของ ดร.สุเมธ ตันติเวชกุล
เลขาธิการมูลนิธิชัยพัฒนา เขียนไว้ในหนังสือ ตามรอยเบื้องพระ
ยุคลบาท ครุแห่งแผ่นดิน เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ สุจริต จริ่งใจต่อกัน
ความว่า จิตใจของมนุษย์สมัยนี้รกรุงรังไปด้วยกิเลสตัณหา เต็มไป
ด้วยอธรรม โดยเฉพาะสังคมยุคนี้เป็นสังคมที่ค่อนข้างยุ่งเหยิง
มาก ความไม่ถูกต้องความบกพร่องต่าง ๆ มีอย่างมากมาย จึงควร
ขจัดธรรมออกไปเสียก่อนสัก ๕ ประการ คือ หลง โลภ โง่ โกง กัด

พระราชดำรัสความตอนหนึ่งว่า

“...ใครต่อใครบอกว่า ขอให้เสียสละส่วนตัวเพื่อส่วน
รวมอันนี้ฟังจนเบื่อ อาจรำคาญด้วยซ้ำว่า ใครต่อใครมาก็บอก
ว่า ขอให้คิดถึงประโยชน์ส่วนรวม อาจมานึกในใจว่า ให้ ๆ อยู่
เรื่อย แล้วส่วนตัวจะได้อะไร ขอให้คิดว่าคนที่ให้เพื่อส่วนรวมนั้น
มิได้ส่วนรวมแต่อย่างเดียว เป็นการให้เพื่อตัวเองสามารถที่จะ
มีส่วนร่วมที่จะอาศัยได้...”

ผลสัมฤทธิ์ โครงการเขื่อนแควน้อยบำรุงแดน จังหวัดพิษณุโลก
ปัจจุบันสามารถกักเก็บน้ำเพื่อช่วยเหลือราษฎรในการอุปโภคบริโภค
การเกษตร และเสริมรายได้จากการประมง รวมถึงช่วยในการป้องกัน
น้ำท่วมในพื้นที่จังหวัดพิษณุโลกได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังเป็นแหล่ง
ท่องเที่ยวเพิ่มรายได้ให้แก่ราษฎรอีกด้วย

หลักการทรงงาน ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

เศรษฐกิจพอเพียง

“...เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจ เพื่อให้ก้าวหน้าต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์...”

พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

ผลสัมฤทธิ์ เศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย ๓ ห่วง ๒ เงื่อนไข คือ พอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกัน ภายใต้เงื่อนไขความรู้ คุณธรรมที่สามารถใช้กับประชาชนทุกระดับ ทุกสังคมและทุกมิติมีความมั่นคง

สมดุล มั่นคง ยั่งยืน

หลักการทรงงาน
ในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช

รู้ รัก สามัคคี

พระราชดำรัส “รู้ รัก สามัคคี” มีค่าและ มีความหมายลึกซึ้ง
พร้อมทั้งสามารถปรับใช้ได้กับทุกยุคทุกสมัย

รู้ : จะต้องรู้เสียก่อน รู้ถึงปัญหา และรู้ถึงวิธีการแก้ไขปัญหา

รัก : เมื่อรู้ครบกระบวนการจะต้องมีความรักและพิจารณา
ลงมือปฏิบัติแก้ไขปัญหานั้น ๆ

สามัคคี : คำนึงเสมอว่า เราจะทำงานคนเดียวไม่ได้ ต้องทำงาน
ร่วมมือร่วมใจเป็นองค์กรเป็นหมู่คณะ จึงจะมีพลัง
เข้าไปแก้ปัญหาลงมือให้ลุล่วงไปได้

